

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่มีความเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้หลายมาตรา เช่น มาตรา 52 เด็กและเยาวชนมีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ และสติ ปัญญา ตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม โดยการคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน (ราชกิจจานุเบกษา, หน้า 15 - 23, 2550)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษามาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมไทยในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 การจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มาตรา 23 (5) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรมทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกัน

พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 5 – 13)

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักในความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียนในความรับผิดชอบ จึงได้ประสานความร่วมมือกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2543 เป็นต้นมา กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการ 4 ปี พ.ศ. 2556–2559 ของกระทรวงศึกษาธิการขึ้น โดยยึดนโยบายรัฐบาล และแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555–2558 เป็นกรอบแนวคิดหลักผสมผสานกับประเด็นเชิงนโยบาย และสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ได้แก่ นโยบายหรือยุทธศาสตร์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีระบบคัดกรอง ระบบเฝ้าระวัง ระบบช่วยเหลือดูแล ระบบแนะแนว และระบบการส่งต่อผู้เรียนแต่ละระดับการศึกษาให้มีโอกาสเข้าถึงการศึกษิตตามศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมสนับสนุน การจัดการศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึง โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556, หน้า 5)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้ปีการศึกษา 2557 –2558 เป็น “ปีแห่งการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน” เน้นให้โรงเรียนให้การดูแลช่วยเหลือ นักเรียนตามกระบวนการ 5 หลักของระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปปรับใช้ชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม ครูผู้ปกครอง และนักเรียนร่วมกันเรียนรู้ปัญหา และแสวงหาแนวทางในการป้องกัน แก้ไขปัญหา พฤติกรรมนักเรียนด้วยแนวคิดและวิธีการที่สร้างสรรค์ ผู้บริหารโรงเรียนตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสามารถบูรณาการเข้าระบบอื่นๆที่มีอยู่ในโรงเรียน มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง ปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ โรงเรียนแต่ละแห่งมีความคิดริเริ่ม วิธีการและนวัตกรรมใหม่ๆ ในการพัฒนาส่งเสริม ป้องกัน แก้ไข และดูแลช่วยเหลือนักเรียน เขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่งมีฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือเป็นปัจจุบัน มียุทธศาสตร์ มาตรการและแนวทางในการพัฒนาระบบ

การดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่เป็นเอกภาพ โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษามีเครือข่ายความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกด้าน ในสังคมมีทัศนคติและมีความเชื่อที่ถูกต้องตรงกันว่าเด็กไม่ใช่ปัญหาของสังคม แต่ปัญหาของสังคมส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็ก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13, 2557, หน้า 3)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน (ฉก.ชน.สพฐ) และให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่งประกาศจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน (ฉก.ชน.สพป/สพม) ทั่วประเทศ จำนวน 226 ศูนย์เพื่อการปฏิบัติงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน ให้ได้รับโอกาสจากระบบการศึกษาอย่างเต็มที่และมีคุณภาพ เพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยสู่มาตรฐานสากล ภายในปี 2563 บนพื้นฐานของความเป็นไทย ลดความเสี่ยงจากการออกกลางคันโดยระบบการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่เข้มแข็ง เพื่อสนับสนุนสร้างความรู้ความเข้าใจ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ผู้บริหารและครูในทุกสถานศึกษาและเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรภาคีรัฐภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ให้เข้ามามีส่วนร่วมเฝ้าระวังปัญหาของเด็กและเยาวชนอย่างรอบด้าน ระบบดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียน เป็นการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่เด็กนักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556, หน้า 14)

จากรายงานวิจัยการศึกษาและปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น พบว่า ยังมีเด็กจำนวนมากไม่ได้รับการดูแลที่ได้มาตรฐานของความเป็นมนุษย์ เด็กถูกใช้ในทางที่ผิด มีการแสวงหาประโยชน์จากเด็กโดยไม่ชอบธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ยังมีการละเมิดสิทธิเด็กน่านับการ ดังที่ปรากฏเป็นข่าวทางสื่อสารมวลชนอย่างต่อเนื่องปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้เด็กขาดโอกาสในการเจริญเติบโตที่เป็นพลเมืองดีของสังคม ดังนั้นจึงถึงเวลาแล้วที่ทุกส่วนของสังคมโดยเฉพาะสถานศึกษาควรให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่บุคลากร ครู ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรง ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนเป็นไปเพื่อพัฒนา ช่วยเหลือ นักเรียนในทุกด้าน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนเป็นไปเพื่อการดำรงซึ่งสิทธิ ศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ ที่เกิดมาพร้อมเด็กทุกคน และกฎหมายรับและสิทธินี้ควรได้รับการยอมรับ

และปกป้องคุ้มครองจากผู้ใหญ่และคนในสังคมทุกคนได้รวมพลังผลักดันระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นกระบวนการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็กที่ได้ขับเคลือนไปอย่างมีประสิทธิภาพและครบวงจร ทั้งนี้เพื่อสร้างสรรค์อนาคตของเด็กซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชน สังคม ประเทศชาติ และโลกทั้งหมด ให้ดำเนินชีวิตด้วยความเป็นวิถีแห่งสันติสุขที่ยั่งยืนสืบไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 12 - 15)

รายงานผลการปฏิบัติงานฝ่ายส่งเสริมกิจการนักเรียน ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนบ้านบึงอำเภอหนองสูง พบว่า ผลการประเมินการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านผลผลิต ระดับคุณภาพ ดี ด้านกระบวนการ ระดับคุณภาพ พอใช้ และด้านปัจจัย ระดับคุณภาพ พอใช้ โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ระดับคุณภาพ พอใช้ ในคราวการประชุมประจำเดือนมีนาคม 2557 ในที่ประชุมได้อภิปรายถึงสาเหตุ ด้านผลผลิต นักเรียนอยู่ในกลุ่มเสี่ยง หรือมีปัญหาไม่เข้าเรียน หรือไม่สามารถติดตามได้ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหา นักเรียนให้ข้อมูลไม่ตรงกับสภาพจริง ด้านกระบวนการ แผนการดำเนินงานไม่ชัดเจน ครูที่ปรึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจขั้นตอนการดำเนินงาน คู่มือเอกสาร สื่อในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอการประชาสัมพันธ์ไม่ครอบคลุมการดำเนินการ และกำกับติดตามไม่ต่อเนื่อง ครูที่ปรึกษายังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงาน และไม่นำข้อมูลที่ได้มาใช้แก้ไขพัฒนานักเรียนอย่างจริงจัง ประกอบกับในปีการศึกษา 2557 นักเรียนมีปัญหาด้านยาเสพติด ความประพฤติที่ไม่เหมาะสมกับวัยและปัญหาด้านการเรียนอยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไข นอกจากนี้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติยังไม่ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน และแนวทางแก้ไขปัญหามติที่ประชุมเสนอให้มีการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้วยวิธีการศึกษาเอกสาร การอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดให้มีบุคคลหลักรับผิดชอบอย่างชัดเจน และให้มีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าร่วมดำเนินการซึ่ง ครูส่วนมากมีความเห็นว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะส่งผลดีต่อนักเรียนโดยตรงทั้งด้านการเรียน ความประพฤติ สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน และอยู่ร่วมกันกับคนอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (โรงเรียนบ้านบึง, 2556, หน้า 45)

ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ฝ่ายส่งเสริมกิจการนักเรียนจึงได้เสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยดำเนินการในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการ

ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง อำเภอหนองสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการต่อไป

คำถามการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

1. สภาพ และปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร มีอะไรบ้าง
3. ผลของการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร
3. เพื่อติดตามผลของการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

ความสำคัญของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญของการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

1. ได้ทราบสภาพ และปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา Mukdahan
2. ได้แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา Mukdahan
3. ได้พัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา Mukdahan
4. นักเรียนโรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา Mukdahan ได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย รายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

1.1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 11 คนประกอบด้วย

1.1.1 ผู้ร่วมวิจัย จำนวน 11 คน ประกอบด้วย

1.1.1.1 ครูที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จำนวน 2 คน

1.1.1.2 ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 6 คน

1.1.1.3 ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 3 คน

1.2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 51 คนประกอบด้วย

1.2.1 นักเรียน จำนวน 20 คนประกอบด้วย

1.2.1.1 หัวหน้าห้อง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 6 คน

1.2.1.2 หัวหน้าห้อง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 3 คน

1.2.1.3 ตัวแทนนักเรียนในคณะกรรมการนักเรียน จำนวน 11 คน

1.2.2 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 20 คน

1.2.3 คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบุง จำนวน 7 คน

1.2.4 วิทยากร คือ นางชนิตา จันปุม ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนป่าไร่ป่าชาตวิทยา

1.2.5 หัวหน้ากลุ่มงานระเบียบวินัยนักเรียนโรงเรียนบ้านบุง

1.2.6 กลุ่มผู้นิเทศ คือ

1) นางสุภาพร กัลยารัตน์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

2) ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบุง

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเพื่อพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านบุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดด้านเนื้อหา ประกอบด้วย

2.1 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

2.1.1 รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2.1.2 การคัดกรองนักเรียน

2.1.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

2.1.4 การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน

2.1.5 การส่งต่อนักเรียน

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 18)

2.2 แนวทางที่ใช้พัฒนา ประกอบด้วย

2.2.1 การศึกษาดูงาน (โรงเรียนป่าไร่ป่าชาตวิทยา)

2.2.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (2 วัน)

2.2.4 การนิเทศภายใน

3. ระยะเวลาของการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการระหว่างเดือน 20 พฤษภาคม 2558 ถึงเดือน 30 กันยายน 2558 โดยดำเนินการเป็นวงรอบดังนี้

วงรอบที่ 1 ระหว่าง 20 พฤษภาคม 2558 – 30 กรกฎาคม 2558

วงรอบที่ 2 ระหว่าง 1 สิงหาคม 2558 – 30 กันยายน 2558

4. ระเบียบวิธีวิจัย

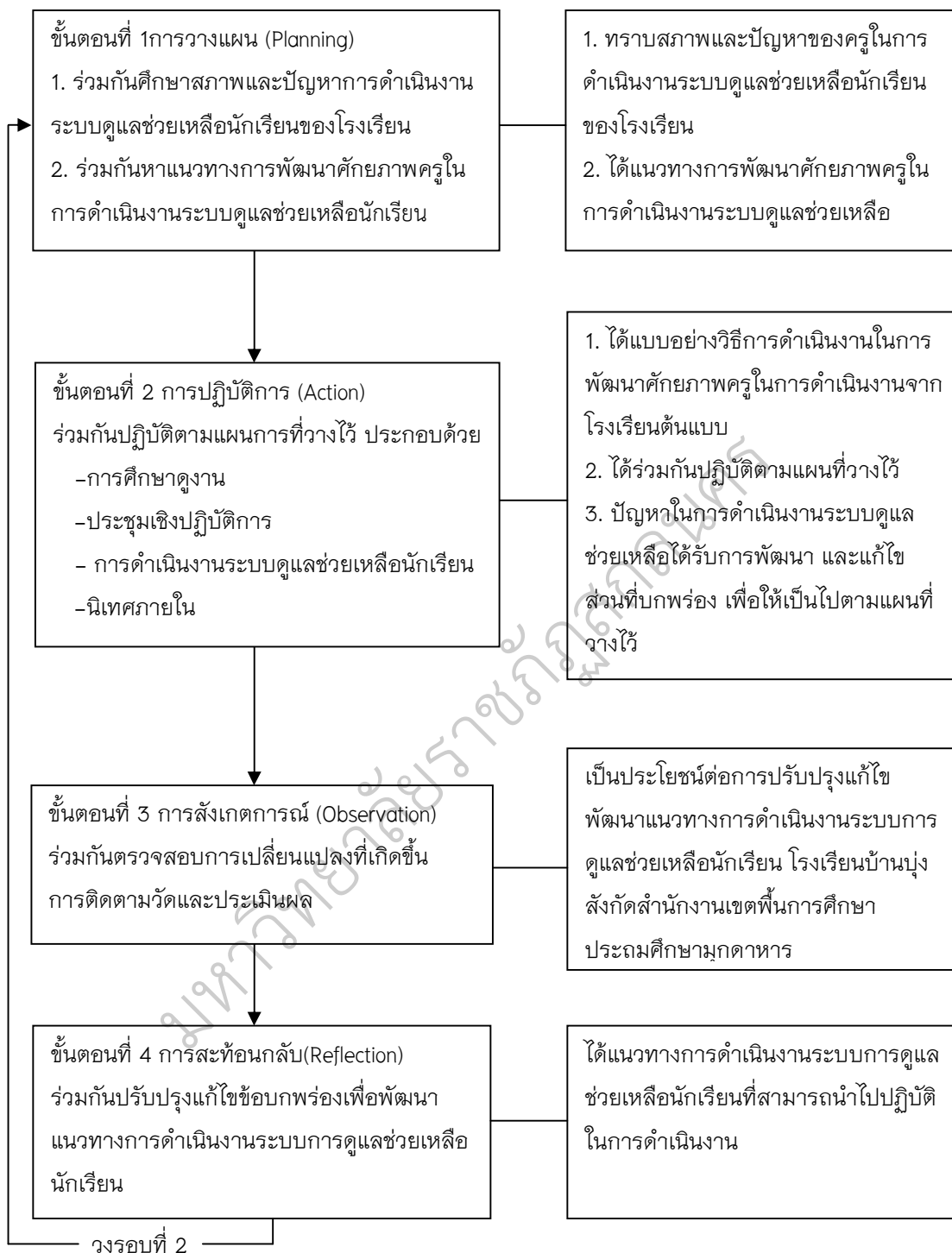
ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ (Kemmis and Mc taggart 1988 : 11,อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2551, หน้า 301 – 303) การดำเนินการประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning)
2. การปฏิบัติการ (Action)
3. การสังเกตการณ์ (Observation)
4. การสะท้อนกลับ (Reflection)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ รายละเอียดแสดงภาพประกอบ 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการในการส่งเสริมพัฒนาป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียน ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว โดยมีขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือการทำงาน หลักฐานของการดำเนินงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย

1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การทราบข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลในด้านความสามารถด้านสุขภาพด้านครอบครัวโดยการบันทึกข้อมูลลงในระเบียบสะสม (ปพ.8)

1.2 การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) ชูตนักเรียน ประเมินโดยนักเรียน และแบบคัดกรองนักเรียนประเมินโดยครูที่ปรึกษา และนำผลการประเมินเปรียบเทียบกับเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน เพื่อจำแนกนักเรียนกลุ่มปกตินักเรียนกลุ่มเสี่ยง และนักเรียนกลุ่มมีปัญหารายละเอียดดังนี้

1.2.1 นักเรียนกลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมและแบบคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

1.2.2 นักเรียนกลุ่มเสี่ยง หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมและแบบคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์กลุ่มเสี่ยง

1.2.3 นักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมและแบบคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหา

1.3 การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน หมายถึง ขั้นตอนส่งเสริมให้นักเรียนให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้

1.4 การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง ขั้นตอนการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ประกอบด้วยการให้คำปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและการแก้ไขปัญหา

1.5 การส่งต่อนักเรียน หมายถึง ขั้นตอนการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลือ ประกอบด้วย การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก

2. สภาพเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานที่อยู่ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในปัจจุบัน ตั้งแต่การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน การส่งต่อนักเรียน

3. ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง สภาพที่เป็นอุปสรรค ต่อการดำเนินงานที่อยู่ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตั้งแต่การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน การส่งต่อนักเรียน

4. การศึกษาดูงาน หมายถึง การนำผู้วิจัย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเข้าศึกษาดูงานด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง และเห็นแนวทาง ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5. การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การที่ผู้วิจัย เชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถมาบรรยาย และฝึกให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยลงมือปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

6. การนิเทศภายใน หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุนหรือการให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงพัฒนาการทำงานของครู และทำให้ครูประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

7. การวิจัยปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้า และดำเนินงานอย่างมีขั้นตอนของผู้ร่วมวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหา หรือพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

7.1 การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างบุคลากร การแต่งตั้ง และกำหนดบทบาทหน้าที่บุคลากร การศึกษาสภาพ และปัญหาเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การศึกษาเอกสารการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการกำหนดแผนปฏิบัติงาน การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

7.2 การปฏิบัติการ (Action) หมายถึง การที่ผู้วิจัย และกลุ่มร่วมวิจัย ไปศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาการเรียน การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน และการส่งต่อนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวประสบผลสำเร็จ

7.3 การสังเกตการณ์ (Observation) หมายถึง การนิเทศติดตามการดำเนินงานพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ และการประเมิน

7.4 การสะท้อนกลับ (Reflection) หมายถึง การประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้แบบสังเกต การสัมภาษณ์ และแบบประเมินผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี